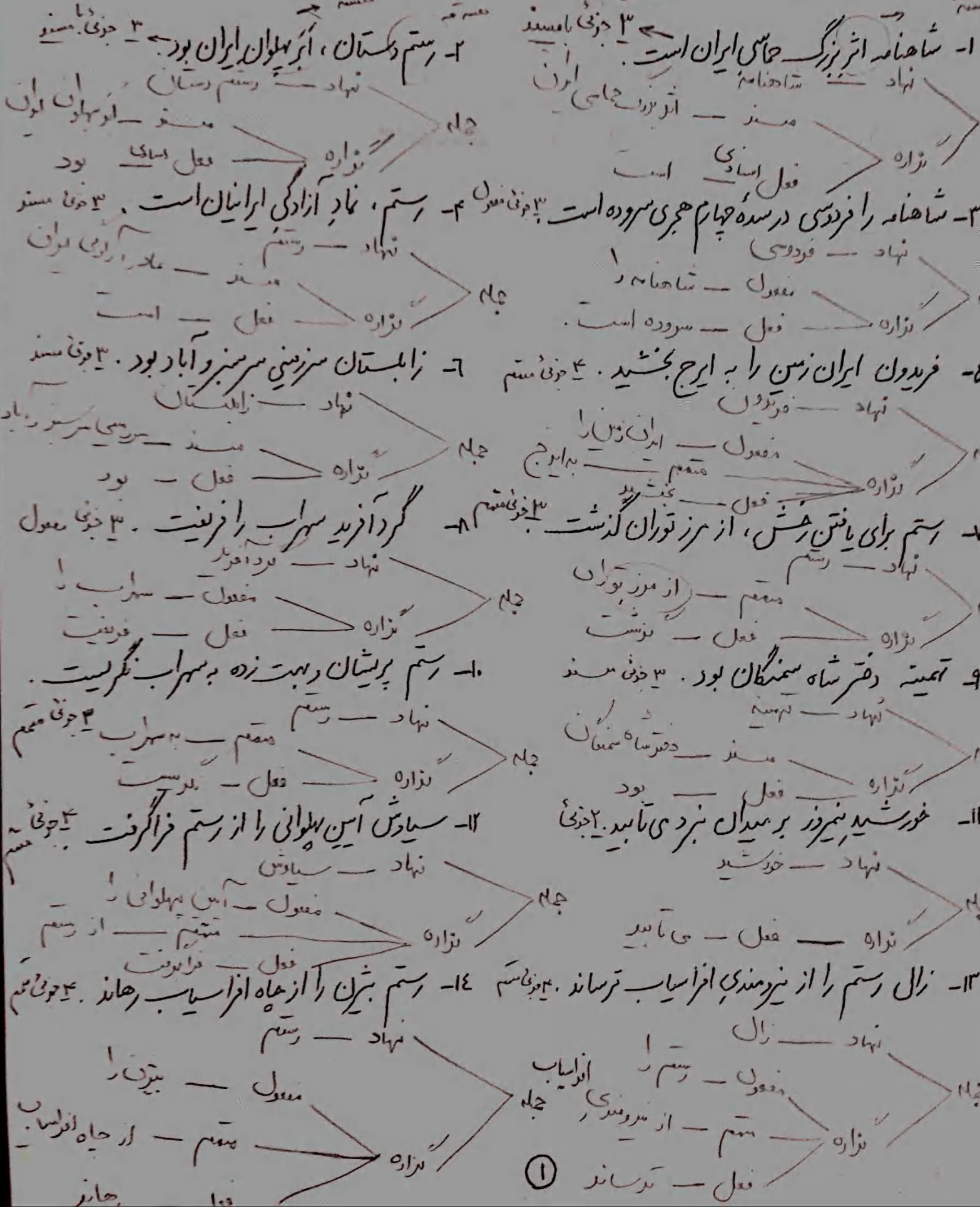

بنام خدا - کاربرد زبانی فارسی (جمله و اجزای آن) - پایه نهم دبیرستان - آذرماه ۱۳۵۶

* بررسی کنید هر یک از جمله های پایین هند خبری است؛ سپس اجزای اصلی هر جمله را بر نموداری جداگانه نشان دهید.

* یاد : درسی مصدر به وجهی استادی - اول کلمه ای م، سره (-) ی نبرد

درس زبان فارسی (بخش جمله و اجزای آن) - پایه ی یکم دبیرستان

• مصدر فعل های ناگذر (فعل هایی که جمله ی دوجزئی می سازند): آمدن، افتادن، ایستادن، باریدن، برخاستن، بریدن، تابیدن، ترکیدن، جنبیدن، جوشیدن، چرخیدن، چکیدن، خروشیدن، خزیدن، خشکیدن، خوابیدن، درخشیدن، دویدن، رفتن، رقصیدن، روییدن، زیستن، غریدن، کوشیدن، گندیدن، لرزیدن، لغزیدن، ماندن، مردن، نشستن...

• مصدر فعل هایی که جمله های سه جزئی با مفعول می سازند: آوردن، انداختن، بافتن، برافراشتن، بردن، بستن، بوسیدن، پاشیدن، پرستیدن، پروردن، پسندیدن، پوشیدن، پیمودن، تراشیدن، تکاندن، جویدن، چشیدن، خواستن، خوردن، داشتن، دانستن، درویدن، دریدن، دوختن، دیدن، راندن، زدن، ساختن، شستن، شناختن، فرستادن، فریفتن، کاشتن، کشیدن، گذاردن، گذاشتن، گشودن، نواختن، نوشتن، یافتن... و نیز فعل هایی که با «ان» گذرا می شوند: پراندن، دواندن، رساندن و ...

• مصدر برخی از فعل هایی که جمله های سه جزئی با متمم می سازند (همراه با حرف اضافه ی ویژه ی آنها):

حرف اضافه	مصدر
به	اندیشیدن، بالیدن، برآزیدن، برخوردارن، پرداختن، پیوستن، تاختن (=حمله بردن)، چسبیدن، گرویدن، نازیدن، نگریستن
با	جنگیدن، درآمیختن، ساختن (=سازگار بودن)، ستیزیدن، آمیختن (مخلوط شدن)
از	پرهیزیدن، ترسیدن، رنجیدن، گذشتن

• مصدر فعل هایی که جمله های چهار جزئی با مفعول و متمم می سازند (این فعل ها علاوه بر مفعول، به متمم هم نیاز دارند. به عبارت دیگر، حرف اضافه ی اختصاصی نیز دارند):

حرف اضافه	مصدر
به	آموختن (تعلیم دادن)، آویختن (وصل کردن، نصب کردن)، افزودن، آلودن، بخشیدن، پرداختن، پیوستن، چسباندن، سپردن، فروختن، گفتن، دادن
با	اندودن، آمیختن (مخلوط کردن)، سنجیدن
از	پرسیدن، ترساندن، خریدن، دزدیدن، ربودن، رهاندن، شنیدن، کاستن، گرفتن، آموختن (فراگرفتن)

بردن به اسفال عبارتی به متمم

اسفال ماری به متمم

درها ... بن مافی + ن = مشتق

اسم

* (تروین) ... (نم سازد)

* گاه معنی مکانی

به نام خدا - کارورزی زبان فارسی - پایه یکم دبیرستان علامه حلی (۸) تهران دستانه

نوع واژه‌های زیر را از دید ساختار بنویسید و بیفزایید هر یک چه بخش‌هایی دارد.

نوشته افزار: مراب	رهاورد: ره سوره (اسم) + اندوهناک: انروز (اسم) + بی هویت: بی + هوس (اسم)
بی سامان: بی سامان (اسم) + مشتق	گریستن: گریستن (از مافی) + هراسناک: هراس (اسم) + استخراج: مشتق
نوازنده: نواز (از مافی) + نواز (اسم) + مشتق	اندیشمند: اندیش (از مافی) + پوشه: پوش (از مافی) + مشتق
آشپز: آش (اسم) + خط شکن: خط (اسم) + شکن (اسم) + مشتق	نور افکن: نور (اسم) + افکن (اسم) + مشتق
آرمان گرا: آرمان (اسم) + گرا (از مافی) + مشتق	سحر گاه: سحر (اسم) + گاه (اسم) + مشتق
جنگ افروز: جنگ (اسم) + افروز (از مافی) + مشتق	شکستی: شکست (از مافی) + ی (از مافی) + مشتق
جنگ افروزترین: جنگ (اسم) + افروز (از مافی) + ترین (از مافی) + مشتق	بیمارستانی پرست: بیمار (اسم) + ستانی (از مافی) + پرست (از مافی) + مشتق
قلمدان: قلم (اسم) + دان (از مافی) + مشتق	پوسیدگی: پوسید (از مافی) + گی (از مافی) + مشتق
پوسیدگی: پوسید (از مافی) + گی (از مافی) + مشتق	شیمی (اسم) + دان (از مافی) + مشتق
پوسیدگی: پوسید (از مافی) + گی (از مافی) + مشتق	شیمی (اسم) + دان (از مافی) + مشتق

به نام خدا - دستور زبان فارسی پایه یکم دبیرستان علامه حلی (۸) تهران - بخش «وابسته‌ها و ضمیر»

- در متن پایین، آ) همه ضمیرها را پیدا کنید و نوع هر یک را بنویسید. ب) در گروه‌های اسمی‌ای که زیرشان خط کشیده‌ایم، هسته و نوع دقیق وابسته را مشخص کنید. ج) زمان دقیق فعل‌هایی که پررنگ شده‌اند چیست؟ د) ساخت واژه‌هایی که پررنگ شده‌اند چیست؟

زال کنیزی زیبا داشت. از او پسری زاده شد که پدر نامش را شغاد نهاد. اخترپینان طالع او را شوم پیش بینی کردند و به زال گفتند که فرزندش چون به مردی رسید تبار سام به دست او تپاه خواهد شد. زال از بازی سرنوشت به خدا پناه برد و آنگاه که شغاد به جوانی رسید، وی را نزد شاه کابل فرستاد. کابل شاه دختر خویش را به همسری شغاد درآورد و امید داشت که پس از آن رستم به احترام این پیوند، از او باج نستاند.

فرستادگان رستم، خراج معمول را از او گرفتند. شغاد این کار را بی‌شرمی خواند و با شاه کابل در برانداختن برادرش هم‌داستان شد. شاه کابل دسیسه‌ای چید و وانمود کرد از شغاد خشمگین است و در حضور همه به او سخنانی سپرد گفت. شغاد طبق نقشه به زابلستان رفت و از شاه کابل نزد برادر شکوه کرد. رستم برای کین خواهی برادر آهنگ کابل کرد؛ اما شاه کابل به نیرنگ از در پوزش درآمد و به پیشواز رستم رفت و او را به جشن و سور فراخواند و به شکارگاهی کشانید که از پیش به دستور شغاد چند چاه به اندازه رستم و رخس در آن کنده و به نیزه و تیغ انباشته و سرشان را با خاک پوشانده بودند. رستم و رخس دو - به چاه افتادند و از زخم تیغ و نیزه جان سپردند.

رستم که پیش از مردن به این دسیسه و نقش شغاد در آن پی برده بود، از او خواست که کمانش را زه کند و با دو تیر نزدش گذارد تا اگر درنده‌ای به سویش آمد، به زنده‌ی دست نیابد. شغاد چنین کرد، اما چون از رستم بیمناک بود، خود را پشت چناری کهن که بر سر چاه بود، پنهان کرد. رستم شغاد و درخت را با تیری به هم دوخت و سپس خود در کنار اسب وفادارش جان باخت.

هم دوخت و سپس خود در کنار اسب وفادارش جان باخت.

* در جمله ای پابین، قید را را شناسایی کنید و بنویسید نشانه دار است یا بی نشانه، و از چه گونه ای است. (شماره ۱)

۲- بدین بررسی درخواست شما تقریباً یک سال طول می کشد.

۱- بدینجمله نخواستم مقصودم را به خوبی بیان کنم.

قید بی نشانه (مفصل) - قید نشانه دار (قید مشتق / مشتق)

۳- در مسیر زندگی، خودباوری و عزت نفس بسیار اهمیت دارد. ۴- این پیراهن خوش رنگ را از کجا آورده ای؟

قید بی نشانه (مفصل) - قید بی نشانه (مفصل) - قید بی نشانه (مفصل)

۵- به این جمله کتاب به وقت نگاه کنید.

۶- گاهی ما در مسافرت به سینمای روم رفتن می نازیم.

قید بی نشانه (مفصل) - قید بی نشانه (مفصل) - قید بی نشانه (مفصل)

۷- از عرض خیابان با احتیاط بگذرید.

۸- نام را با احترام بنویسید.

۱۰- چرا دیروز خیلی بی حوصله بودی؟

قید بی نشانه (مفصل) - قید بی نشانه (مفصل) - قید بی نشانه (مفصل)

۹- روزانه یک ساعت ورزش کنید.

۱۱- مسافران آمسال بارش ما کافی نبوده است.

قید بی نشانه (مفصل) - قید بی نشانه (مفصل) - قید بی نشانه (مفصل)

۱۲- از دیشب تا الان همین جا خوابیده است.

۱۳- بدو اطلاع فردوسی مرکز برای دیدار سلطان محمد بخش نوشته است.

قید بی نشانه (مفصل) - قید بی نشانه (مفصل) - قید بی نشانه (مفصل)

۱۴- گرد آفرید دلبران با سحر سبز کرد. ۱۵- کی کاووس، آشفته و هراسان گوی را به زالمستان فرستاد.

۱۶- خورشید خرم روز به میدان سبزی تابید.

قید بی نشانه (مفصل) - قید بی نشانه (مفصل) - قید بی نشانه (مفصل)

۱۷- نهر خسرو در مصر به آسن اسماعیل گریه می کرد. ۱۸- ملک الشرای چهار به سادگی با واژه های درخشان حاکم را چند بار مورد.

۱۹- آزمون های نوبت دوم از کی آغاز می شود؟

قید بی نشانه (مفصل) - قید بی نشانه (مفصل) - قید بی نشانه (مفصل)

۲۰- در برکت کلامیت، عرو را کلاً ناخوانا نوشته بودی.

قید بی نشانه (مفصل) - قید بی نشانه (مفصل) - قید بی نشانه (مفصل)

موضوع از جمله

آیه خانه سید محمد باقر

انتخاب آوانگار جهانی برای نمایش واجهای زبان فارسی

در صورت
فردین
مطهر

a	ا	e	ه	o	و
ā	دایس	i	نیز	u	خوب
b	ب	p	پ	t	ت، ط
s	ث، س، ص	ǰ	ج	č	چ
h	ح، ه	x	خ	d	د
z	ذ، ز، ض، ظ	r	ر	ž	ژ
š	ش	q	غ، ق	f	ف
k	ک	g	گ	l	ل
m	م	n	ن	v	وام
y	ی: یک		همزه، ع		

moʔmen }
mo'men }
مومن سه

از سه
ʔaz

ʔazʔin }
ازان سه